TRO & MISSION

TEMA:
OVERGANGE I LIVET
> SIDE 24

FØDT I TANZANIA – GENFØDT PÅ LMH

> SIDE 10

KRISTINA HAR SKREVET EN BOG OM KVARTVEJSKRISEN
> SIDE 6

SEBASTIAN EFTERLYSER FLERE MODNE UNGE PÅ UNG UGE
> SIDE 20

FADERVOR BRØD ÅNDERNES MAGT I VORES HUS
> SIDE 22

Oplev efterskolelivet på SOLGÅRDEN

Vi har flere **gratis muligheder**

Gratis Weekend
6.-8. september
For dig i 4.-8. klasse.
Tilmelding nødvendigt,
"først-til-mølle"

6. september
Young Praise
Målrettet 5.-9. klasse

29. september
Efterskolernes Dag
For alle - Kl. 13-17

Scan QR - for mere om det hele

Konfirmand Kursus 2025

29. juni til 12. juli

Tilmelding åbner:
mandag den 7. oktober 2024 kl. 17

Efterskolen Solgården
Hedemølle Efterskole
Grejsdalens Efterskole
Sydvestjyllands Efterskole

Solid bibelundervisning
Nye venner

konfirmandkursus.dk

INDHOLD

6 Tankerne om det ideelle liv kan ryste troen på Gud

10 PORTRÆT
Født i Tanzania – genfødt på LMH

18 **LM RUNDT**
> Indvielse af Living Hope Center
> Hvornår er man for gammel til Ung Uge?
> Fadervor brød åndernes magt

24 **TEMA: OVERGANG I LIVET**
> Ung og kristen i en ny by
> En god oplevelse at flytte tilbage til provinsen
> Har mærket Guds omsorg i overgangen til pensionistlivet
> Gud er hos dig, når livsfaserne skifter

30 **TRO I FAMILIEN**
> Skal du på efterskole?

32 **KIRKEN VERDEN RUNDT**

35 **NYT FRA LM**

36 Sammenligningens forbandelse

37 ANMELDELSE
Fri og forankret

38 Tidligere LM-missionær har omskrevet Bibelens salmer til sange

MORTEN HOLGÅRD TYCHSEN
ANSV. REDAKTØR
MHT@DLM.DK

LM'S **VOLONTØRER** GØR EN FORSKEL

Som noget nyt finder du i år volontørerne på missionsplakaten. Hidtil har det kun været LM's ansatte missionærer, som har prydet plakaten, men fra i år kan man også se ansigterne på dem, som er tilknyttet LM's volontørprogram REACH. Det betyder, at den missionsplakat, du modtog ved årsskiftet, allerede er klar til at blive pillet ned og erstattet af den nye.

Ligesom missionærerne har de unge volontører mødt et kald fra Gud og handlet på det. Og det sker hvert år, at nogen vælger at tage et år ud af deres ungdomsliv for at blive en del af REACH, som betyder "at for at række ud".

DET ER IKKE BARE FOR SJOV

Flere har efterspurgt at se volontørerne og ikke kun missionærerne på plakaten – så volontørerne bliver anerkendt for deres indsats og husket i forbøn. For LM sender ikke bare volontører ud for at give dem en god oplevelse eller gøre dem interesseret i missionsarbejdet. De bliver sendt ud, fordi der er brug for dem. Fordi deres arbejde og tilstedeværelse gør en forskel:

I Cambodja ville missionærbørnene ikke kunne få undervisning på dansk, hvis ikke det var for volontørernes indsats. Og de volontører, som arbejder på børnehjemmet Huruma Center i Iringa, gør ikke kun en forskel for børnene der, men er også vigtige repræsentanter for LM og med til at styrke relationen til de lokale samarbejdspartnere.

BED FOR OPSTARTEN

Før sommerferien vendte det seneste volontørhold tilbage – og i disse uger rejser de nyeste volontører afsted mod enten Tanzania eller Cambodja. At skulle rejse til en helt anden kultur på et andet kontinent kan opleves overvældende og de første måneder som volontør kan være udfordrende og angstprovokerende. Også åndeligt er der noget på spil, når nogle vil bære Jesus som verdens lys ind i mørket.

Udover missionsplakaten har du også modtaget den nye bedeliste, som nogen har kaldt LM's vigtigste udgivelse. Husk i denne tid volontørerne i forbønnen, særligt i denne opstartsperiode. Måske kan de også have konkret brug for at vide, at vi beder for dem, hepper på dem og påskønner deres indsats.

FOTO: HADERSLEV NÆS BIBELCAMPING

FOTO: LM KIDS

Hyggelig fællesspisning på Haderslev Næs Bibelcamping.

GLIMT FRA **SOMMER-LEJRE OG BIBELCAMPING**

BØRN, JUNIORER, TEENAGERE OG VOKSNE HAR NYDT GODT AF SOMMERENS MANGE TILBUD RUNDT I LANDET – TAKKET VÆRE DE MANGE LEJRLEDERE OG FRIVILLIGE, SOM HAR GJORT DET MULIGT.

FOTO: LM KIDS

Gud har en plan – det var temaet for juniorlejren på Bornholm.

Dagen afsluttes med andagt i aftensolen på Sildestrup børnelejr.

Hele 77 børn var samlet til børnemøde på Virksund Bibelcamping!

FOTO: VIRKSUND BIBELCAMPING

Juniorlejr på Solbakken bød på forskellige workshops – blandt andet kanosejlads.

FOTO: LME

Løgumkloster Efterskole inviterede til konfirmandkursus i uge 27-28.

FOTO: MUSIKLEIR

At være på musiklejr er sjov og leg – men kræver også stor koncentration.

FOTO: LM KIDS

"Man kan meget let komme til at føle sig ensom, når man kigger rundt og ser, at alle andre tilsyneladende har styr på livet," siger Kristina, der ønsker at skabe rum for de gode og åbne samtaler om det kristne liv.

TANKERNE OM **DET IDEELLE LIV** KAN RYSTE TROEN PÅ GUD

"JEG VILLE ØNSKE, NOGEN HAVDE SAT ORD PÅ, AT MAN OGSÅ KVARTVEJS I LIVET KAN FØLE, DET HELE RODER RUNDT. SÅ HAVDE JEG MÅSKE IKKE FØLT MIG HELT SÅ FORKERT, DA MINE FORESTILLINGER OG DRØMME BLEV RYSTET PÅ VEJ IND I VOKSENLIVET," SIGER KFS-KONSULENT KRISTINA ESKILDSEN.

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG **FOTO** KARIN BORUP RAVNBORG

For et par år siden blev gymnasiekonsulent Kristina Eskildsen spurgt om at holde et seminar på en kristen sommerlejr om det at være single.

"Jeg var på det tidspunkt 25 år og tænkte: 'Single! Nå, er det dér i livet, jeg er nu?' Jeg oplevede, at de mange antagelser om, hvordan det rigtige liv skulle være med ægteskab, børn og arbejde tidligt fyldte rigtig meget, særligt blandt kristne unge."

Udfordringen vakte også en forvirring og uro i hende – en følelse af at være et sted i livet, hvor hun kæmpede alene med mange store spørgsmål: Får jeg nogensinde et arbejde? Hvad med at stifte familie? Det førte til, at hun skrev bogen *Kristen i kvartvejskrisen*, som blev udgivet sidste år på Credo Forlag.

ALENE PÅ PERRONEN

Vi kender alle betegnelsen "midtvejskrisen", når voksne midt i livet føler, at livets højdepunkt ligger bag dem, og de oplever, de skal til at genopfinde, hvem de er.

"Men jeg ville ønske, nogen over for mig havde sat ord på, at man også kvartvejs i livet kan føle, livet roder rundt," siger Kristina og henviser til begrebet "kvartvejskrisen", som kan opstå i overgangen fra ung i starten af 20'erne til det at være voksen.

"Det er ligesom frygten for at stå alene på perronen, hvor toget bare kører, og man ikke kommer med. I midtvejskrisen har man allerede kørt et stykke vej og kan tænke: 'Hvad er næste destination?' I kvartvejskrisen kan det føles, som om alle andre stod på toget, men jeg kom bare ikke med."

Det hænger sammen med de mange mulige livsvalg, som unge i dag meget mere end tidligere generationer står over for – et emne, som Kristina i foråret underviste i på LMH i faget samtidsanalyse.

"Det gør noget ved troen på Gud, når ens forestillinger om det rigtige liv bliver rystet: drømmen om en tæt vennegruppe, det meningsfulde job, den spændende uddannelse, de fede sabbatår, børn, et liv uden sygdom og så vide-

4 MULIGE TEGN PÅ KVARTVEJS-KRISEN

1. FØLELSEN AF AT VÆRE FARET VILD I SIT LIV OG I SIG SELV
Store spørgsmål og valg i livet – for eksempel om uddannelse og job – virker pludselig tunge og uoverskuelige, og du har svært ved at finde ro og fast grund under fødderne.

2. EN LAV SELVVÆRDSFØLELSE
Du har svært ved at forstå eller genkende dig selv og føler, at du i en eller anden grad har fejlet som menneske – eller det menneske, du gerne ville være.

3. DU OPRETHOLDER EN FACADE
Der er et stort skel mellem, hvad du viser omverdenen, og hvad du forsøger at holde skjult, og alting ramler for dig, når du er alene.

4. TRISTHED
Du vil gerne være glad, men er det ikke. Du går rundt med en grundlæggende følelse at være trist til mode – uden måske helt at kunne forstå eller forklare hvorfor.

fra Mette Bratlann: Kvartvejs – Om at finde vej ind i voksenlivet (København: Gyldendal, 2019)

>
Som gymnasiekonsulent i KFS har Kristina fingeren på pulsen med, hvad der sker blandt unge i de kristne fællesskaber. I foråret underviste hun eleverne på LMH i samtidsanalyse.

»
Det er mit håb, at bogen kan være med til at tale håb ind i de unges liv, så de får en tillid til, at Gud er med, selvom der kommer bølgegang i livet.

re. Hvis man ser alle andre lykkes med noget, men selv møder modgang, kan man stille spørgsmålet, om Gud er den, man troede han var, og måske er opvokset med."

STYR PÅ LIVET

Kristina valgte at brede seminaret ud og kalde det: "Når forestillingerne om det rigtige liv bliver rystet". Det var en spændende proces at arbejde med, og pointerne blev nogle, hun personligt selv fik brug for at høre, fortæller hun.

"Blot to dage før jeg skulle holde seminaret, havde den fyr, jeg var vildt forelsket i, sagt, at han alligevel ikke kunne forestille sig en fremtid med mig. Jeg var så ked af det, at jeg overvejede, om jeg i det hele taget kunne holde seminaret. Men der var bare så meget i det oplæg, jeg havde forberedt, som pludselig blev meget virkeligt for mig. Jeg havde nok haft en forestilling om, at jeg på det tidspunkt i livet ville være gift – eller i hvert fald godt på vej til at blive det."

Efter seminaret fik hun mange gode snakke med folk, som kunne genkende sig selv i meget af det, der blev sagt – blandt andet par, som havde prøvet at få børn, og som havde rigtig svært ved det. Hun mærkede, at mange var glade for at få sat ord på, at livet også kan være svært kvartvejs i livet, og efterlyser, at det er noget, man taler mere om i de kristne fællesskaber.

"Man kan meget let komme til at føle sig ensom, når man kigger rundt og ser, at alle andre tilsyneladende har styr på livet. Vi har alle sammen mange forskellige forestillinger og drømme, og vi vil alle indimellem opleve, at de bliver rystet. Det gad jeg bare godt have været

forberedt på. For så havde jeg måske ikke følt mig helt så forkert, da mine forestillinger og drømme blev rystet på vej ind i voksenlivet."

GODE OG ÆRLIGE FÆLLESSKABER

Kristina peger på faren ved, at unge i kvartvejskrisen slår sig på de kristne fællesskaber, fordi det kan betyde, at de vælger fællesskabet fra og måske – værre endnu – mister troen på Gud.

"Det kan være utroligt hårdt, hvis man er single, og al samtale drejer sig om bryllup og baby, eller hvis man kæmper med at finde et job, og snakken går på, hvordan man er noget på sit arbejde. Jeg synes ikke, det skal være en barriere for at kunne komme i et kristent fællesskab. Derfor skal vi være opmærksomme på, hvordan vi kan skabe rum for de gode og ærlige samtaler."

I stedet for at spørge ud fra egne antagelser af, hvordan tingene er, er det, ifølge hende, vigtigt at spørge nysgerrigt og respektfuldt ind: "Hvordan er det at være dig for tiden?" og selv være ærlig om, hvordan man har det, så fællesskabet bliver et sted med mennesker og ikke idealer.

"Det er mit håb med bogen *Kristen i kvartvejskrisen*, at den kan være med til at tale håb ind i de unges liv, så de får en tillid til, at Gud er med, selvom der kommer bølgegang i livet. Nogle kristne er så optaget af at finde ud af, hvad Gud har af planer for deres liv, at de bliver bekymret for at træffe de forkerte valg, men jeg tror ikke, at Gud er sådan en slags 'vendespils-Gud'. Hans plan for vores liv er først og fremmest, at vi skal leve ham nær, og ind i det kan han åbne og lukke døre." ■

KRISTINA ESKILDSEN

- 29 år
- Gymnasiekonsulent i Kristelig Forbund for Studerende (KFS) i Østdanmark.
- Uddannet Professionsbachelor i kristendom, kultur og kommunikation suppleret med enkeltfag i teologi.

Køb Kristinas bog "Kristen i kvartvejskrisen" på Lohse.dk for 129,95

Soma Biblia betyder "Læs Bibelen". David måtte ikke selv læse i Bibelen som barn og ung. I dag er han med til at udbrede Bibelen til alle.

LÆGE BLEV **FORFATTER** OG BIBELSMUGLER

DAVID NGASSAPA VOKSEDE OP I ET KATOLSK HJEM I IRINGA OG LÆSTE TIL LÆGE I RUMÆNIEN – MEN **DET VAR PÅ LMH, HAN FØRSTE GANG MØDTE GUD I BIBELEN.** I DAG ER HAN BESTYRELSESMEDLEM I SOMA BIBLIA.

TEKST KAJA LAUTERBACH **FOTO** PETER BECH, KAJA LAUTERBACH, ARNE KAPPELGAARD, OLE MALMGAARD

<

Notesbogen fra 1978, hvor David deltog i en uges bibelundervisning på LMH, er et stærkt minde om en livsforvandlende oplevelse.

Stolt og glædestrålende viser David Ngassappa notesbogen frem. Siderne i den er gulnet og bærer præg af at være brugt meget. Og det er den blevet. For igen og igen er han vendt tilbage til det slidte hæfte for at blive mindet om, at han må finde fundamentet for sin kristendom i Bibelens ord.

Notesbogen indeholder 46 år gamle noter fra de bibeltimer, han var til på LMH i Danmark.

”De dage på LMH forvandlede mit liv. Bibelen blev åbnet for mig, og jeg blev født på ny. Jeg havde aldrig før hørt bibeludlægning, og nu lærte jeg også at finde rundt i Bibelen,” siger David.

Siden oplevelsen på LMH har han været travlt optaget af, hvordan andre kan få del i den frelse, han selv har modtaget, og ligesom ham møde Gud i Bibelen.

”Jeg vil gerne udruste almindelige mennesker til selv at læse mere i Bibelen, og derfor er jeg ved at skrive en form for studieguide til alle bøger i Det nye Testamente,” forklarer David, som egentlig er uddannet læge og i dag underviser i anatomi på universitetet i Dar es Salaam.

Det første bind, der dækker Matthæusevangeliet, blev udgivet for få måneder siden. Ud over det har han skrevet manuskripter til Johannesevangeliet, Apostlenes Gerninger, Romerbrevet og Korintherbrevene.

DAVIDS BIBELFORKLARINGER ER FULDE AF ILLUSTRATIONER

”Jeg beskriver ikke kun det, Jesus siger, med ord, men har også mange tegninger, der viser, hvad det var, Jesus talte om, så kulturelle forskelle ikke står i vejen for budskabet,” siger han

De dage på LMH forvandlede mit liv. Bibelen blev åbnet for mig, og jeg blev født på ny.

og nævner en møllesten som eksempel.

"Jesus siger, at 'den, der bringer en af disse små, som tror på mig, til fald, var bedre tjent med at få en møllesten hængt om halsen og blive sænket i havets dyb'. Men det giver ingen mening for en tanzanier, for en kværnsten i Tanzania er massiv og uden hul til at binde en snor igennem. Derfor har jeg tegnet, hvordan en møllesten så ud i Israel på Jesu tid."

Selvom studieguiden til Matthæusevangeliet først lige er blevet udgivet, har den været i brug et stykke tid af omkring 350 mennesker fordelt på 19 menigheder i Iringaområdet, anslår David.

Det er muligt, fordi han selv har kopieret og distribueret eksemplarer til grupper, der mødes en aften om ugen og studerer Bibelen sammen.

David understreger, at selvom de holder bibelstudiegrupperne i kirken, må præsten ikke være med. Det er nemlig meningen, at de kristne selv skal arbejde med teksten uden at have en "facitliste" ved hånden.

MØDET MED PROTESTANTISKE KRISTNE

Den tilgang – at læse Bibelen på egen hånd – står i stærk kontrast til Davids egen opvækst i Iringa i Tanzania.

David blev født i 1950 i et område af landet, hvor den katolske tro stod stærkt, og han voksede op i en familie, hvor troen blev praktiseret. Han fortæller, at han gik i en katolsk skole, og at de som familie gik sammen i kirke og til skrifte. Derhjemme bad de, men de læste ikke i Bibelen.

"Vi havde slet ikke en bibel. Den katolske kirke dengang lærte nemlig, at Bibelen var alt for kompliceret til, at almindelige mennesker skulle læse i den. Det var kun præsterne, der kunne forstå den," siger han.

Allerede da han var omkring 12-14 år, begyndte David at undre sig over, hvorfor de skulle knæle for og bringe blomster til en statue af Jomfru Maria. Det skabte en masse spørgsmål i ham, som han imidlertid ikke stillede højt. I stedet fortsatte han med at gøre som sin familie.

Efter grundskolen skulle han på gymnasiet i Tanga i den nordøstlige del af Tanzania – 650 kilometer hjemmefra.

Der endte han på grund af regeringens indsats i 1960'erne for at blande landets befolkning, der består af omkring 130 stammer. Tanzanias socialistiske regering ønskede at udviske skellene mellem stammerne, og et af de tiltag, man tog, var at flytte de store børn rundt.

Set i bakspejlet kan David imidlertid se, at det også var et led i Guds plan.

"På skolen i Tanga mødte jeg for første gang protestantismen. Og jeg mødte mennesker, der havde et forhold til Bibelen," fortæller han.

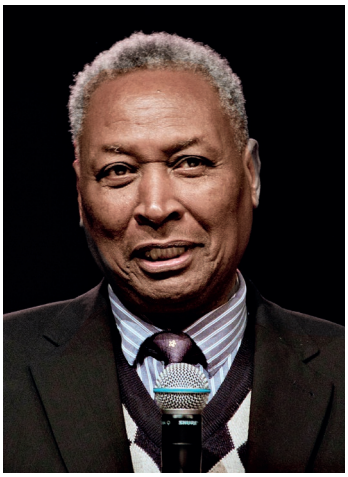

DAVID NGASSAPA

- 74 år
- Uddannet læge fra universitetet i Timisoara i Rumænien
- Har dertil studeret anatomi i Holland og Finland i sammenlagt syv år
- Underviser i anatomi på universitetet i Dar es Salaam
- Gift med Olipa
- Bestyrelsesmedlem i Soma Biblia

MAISHA MAZURI
KWA WATOTO
Badiliko la Kimiujiza
Miraculous Change
BIBLE
BIBLE
BIBLE
BIBLE
BIBLE
The carry along Bible
Sh 12,000
Sh 30,000
MWANA MPOTEVU
Luka 15: 11-24
Sh 5,000
Sh 3,500
Sh 1,500
PAMOJA NA YESU
PAMOJA NA YESU
Pamoja na Yesu - 2
Sh 2,300
Pamoja na Yesu - 3
Sh 2,300
Pamoja na Yesu - 4
Sh 2,300
THE ACTION BIBLE
STUDY BIBLE
Sh 30,000
BIBLIA YA WATOTO
MUNGU
AKOMBOLA
David Ngass
MAFUNZO YA BIBLIA
Injili alivyotandika
MATHAYO
Mtakatifu

David Ngassapas studieguide til Matthæusevangeliet bliver solgt i alle Soma Biblias bogbutikker. På den måde er han med til at udbrede evangeliet til alle tanzaniere.

> Det var ikke uden risiko, men jeg oplevede, hvordan Gud lukkede øjnene på tolderen ved grænseovergangen til Rumænien, og jeg fik biblerne med ind. Det var et stort under.

”Når vi diskuterede i klassen, baserede de andre elever deres argumenter på Bibelen, men jeg havde ikke noget bibelsk kendskab, så jeg kunne ikke være med.”

De oplevelser gjorde, at han fik en sult efter Bibelen, og at hans tvivl og spørgsmål om den katolske praksis voksede. Men han fortsatte med at gå i den katolske kirke.

INVITERET MED I UNDERGRUNDSKIRKEN

Da David var færdig med gymnasiet, bestemte Tanzanias regering endnu en gang, hvor han skulle fortsætte sin uddannelse. I starten af 1970’erne var der mangel på uddannede mennesker i Tanzania, og det ville regeringen gerne gøre noget for at rette op på.

”Efter gymnasiet sendte de mig til universitetet i Timisoara i Rumænien for at læse medicin. Det var ikke muligt at tage en universitetsuddannelse i Tanzania, og da regeringen var socialistisk, var det naturligt for dem at sende mig til det kommunistiske Østeuropa, hvor afrikanere var velkomne på universiteterne,” forklarer han.

Som led i uddannelsen kom han i praktik på et hospital i byen. En dag, hvor han var alene sammen med en sygeplejerske, spurgte hun ham pludselig, om han var kristen.

”Jeg svarede: ’Ja, jeg går i kirke.’ Hun fortsatte: ’Men læser du i Bibelen? Det er du nemlig nødt til, hvis du er kristen.’ Og så fortalte hun om undergrundskirken, hvor hun selv kom, og inviterede mig med til gudstjeneste der,” siger han og indrømmer, at han ikke anede, hvor stor risiko, hun løb.

I kommunisttiden var det nemlig ikke tilladt at være kristen i Rumænien, og både hun og de andre kristne stod over for alvorlige repressalier, hvis undergrundskirken blev opdaget.

David tog imidlertid imod invitationen og blev en aktiv del af undergrundskirken i Rumænien.

BIBELUGE PÅ LMH VAR FORVANDLENDE

David havde en god ven fra Tanzania, George, som studerede til ingeniør i Timisoara. Han var aktiv i det internationale kristne studenterarbejde IFES og kendt af det danske ægtepar Ingeborg og Arne Kappelgaard, som var udsendt til Rumænien af IFES for at se, hvordan de kunne hjælpe de kristne studerende i landet.

I 1978 inviterede det danske par de to tanzaniere med til Skandinavien for at deltage i Nordisk Studentermøde i KFS, der blev holdt i Lund i Sverige.

Først skulle de dog deltage i bibeluge på Luthersk Missions Højskole i Hillerød. Og det var her, Davids liv blev forandret ved at høre Bibelen udlagt på en måde, som han aldrig havde hørt før. ”Jeg blev født i Iringa i Tanzania og genfødt i Hillerød 28 år senere”, som han selv beskriver det.

GUD LUKKEDE ØJNENE PÅ TOLDERNE

Mens David var i Danmark, hørte han også om Broder Andreas fra Holland, der smuglede bibler ind til de illegale kristne bag Jerntæppet, der skilte Øst- og Vesteuropa. Det inspirerede ham til selv at tage nogle rumænske bibler med tilbage til undergrundskirken.

”Det var ikke uden risiko, men jeg oplevede, hvordan Gud lukkede øjnene på tolderen ved grænseovergangen til Rumænien, og jeg fik bib-

David Ngassapa (t.v.) deltog også i Nordisk Studentermøde i 1979 – denne gang i Trondheim i Norge.

lerne med ind. Det var et stort under," fortæller han.

Erfaringen af Guds magt og indgriben gav ham også mod til at smugle et brev ud til Christian Solidarity International, som beskrev forholdene for de kristne i den rumænske undergrundskirke. Brevet kunne ikke sendes fra Rumænien på grund af brevcensur. David oplevede igen, at Gud lukkede øjnene på tolderen, og han postede brevet i Rom, men hørte derefter ikke mere om, hvad der skete med det.

Først meget senere fandt han ud af, at brevet havde betydet, at nyheden om de kristnes forhold i Rumænien var blevet spredt til hele Europa, så de kristne dér kunne bede for dem.

"Det var et håndgribeligt bevis på Guds omsorg og på, hvordan han havde brugt mig og ladet min opgave lykkes," siger David.

SKREV BOG OM, HVAD FRELSE ER

Efter seks år afsluttede han i 1979 sine studier i Rumænien og rejste tilbage til Tanzania.

Han var nu uddannet læge og fik arbejde i storbyen Dar es Salaam. Her oplevede han at blive afvist af sin familie, fordi han var blevet luthersk kristen. Han fortæller dog, at de i tidens løb har accepteret hans valg, men selv er forblevet katolikker.

Han sluttede sig til den lutherske kirke og blev hurtigt klar over, at mange kristne havde meget svært ved at sætte ord på, hvad frelsen er.

"Det gjorde, at jeg følte et kald til at skrive en bog, hvor jeg forklarede det. Men da manuskriptet var færdigt, vidste jeg ikke, hvad jeg skulle

<

I år var David Ngassapa gæst på LM's Landsmøde og fik i den forbindelse mulighed for at gense LMH.

»

Man bliver ikke frelst af at lade være med at gøre ting – det bliver man kun gennem det, Jesus har gjort.

gøre med det, og det lå bare i min bil," siger han.

"Men så en dag, da jeg var på vej hjem fra arbejde, kørte jeg forbi et skilt, hvor der stod Soma Biblia. Der stod også, at det var et forlag. Soma Biblia betyder 'Læs Bibelen', så jeg gik derind og viste dem mit manuskript. De syntes godt om bogen og udgav den."

Det var Davids første møde med Soma Biblia, og nogle år senere blev han opfordret til at træde ind i bestyrelsen, hvor han sidder endnu.

NY STUDIEGUIDE ER ALLEREDE VIDT OMKRING

Bogen om, hvad frelse er, er stadig aktuel, og David har skrevet flere opfølgere til den. Han fortæller nemlig, at mange kristne stadig har meget svært ved at sætte ord på, hvorfor de er frelst.

"Den forklaring, jeg hører oftest, er: 'Jeg ryger ikke og drikker ikke.' Mit svar er så: 'Det gør muslimer heller ikke' – og når jeg er i det flabede hjørne: 'Det gør køer heller ikke'. Man bliver ikke frelst af at lade være med at gøre ting – det bliver man kun gennem det, Jesus har gjort," siger han.

David tror, at en del af usikkerheden skyldes, at mange går i kirke og hører, hvad præsten siger, men de læser ikke selv i Bibelen og møder derfor ikke direkte det, Gud siger. Hans studieguides til bøgerne i Det Nye Testamente skal afhælpe den usikkerhed, så folk kan læse Guds ord på egen hånd.

Og Davids nye studieguide til Matthæusevangeliet er allerede nået vidt omkring. David er i kontakt med en biskop i nabolandet Congo, som gerne vil bruge hans bog i forbindelse med bibelstudier. Og den har også fået indpas i fængslet i Iringa, hvor en stor håndfuld fanger læser den. David håber, at bogen også kan komme ind i fængslet i Dar es Salaam.

På den måde er han med til at udbrede Soma Biblias formål, nemlig at lægge til rette for, at mennesker kan læse Bibelen. ■

STØT SOMA BIBLIA

Har du lyst til at støtte litteraturarbejdet i Tanzania, som LM er engageret i:
dlm.dk/somabiblia

Åbningen af Living Hope Center blev markeret ved at klippe et langt guldbånd over.

LIVING HOPE CENTER BLEV INDVIET MED LATTER OG SMIL

EFTER HALVANDET ÅRS BYGGEPROJEKT STÅR CENTRET I RUN TA EK I CAMBODJA NU KLAR TIL AT BLIVE TAGET I BRUG. **OMKRING 400 VAR MØDT OP TIL INDVIELSESFESTEN.**

TEKST MORTEN HOLGÅRD TYCHSEN **FOTO** JOHANNES JENSEN

Den 10. juli var der indvielse af Living Hope Center i den nyudnævnte by Run Ta Ek. Flere børn var med til festen, og kirkesalen, hvor indvielsesceremonien skulle finde sted, blev hurtigt proppet. I alt kom der over 400 personer til indvielsen, og flere måtte side udenfor under halvtaget.

For missionær Johannes Jensen er det stort nu at se centret stå klar.

”Der har været enorme udfordringer undervejs, og det er på mange måder helt vildt at tænke på, at for blot halvandet år siden var dette center kun en tanke, vi havde,” fortæller han.

EN AFTEN MED HØJT HUMØR

Men det var ikke kun Johannes, som nød indvielsen af stedet. Gæsterne kom med højt humør til festen.

”Aftenen var præget af en utrolig god stemning. Der var mange smil og latter blandt de mange fremmødte. Det var alt i alt en aften, som vi ser tilbage på med enorm stor taknemmelighed og ydmyghed over at det kunne blive til virkelighed,” siger Johannes, som sammen med sin familie har været udsendt siden 2021.

Under indvielsesceremonien modtog arbejdsfolkene hver en stor pose ris samt diverse varer, som tak for et godt samarbejde under byggeprocessen.

Og for at markere åbningen blev et flot guldbånd klippet over af nogle af børnene, af lokale medarbejdere og af Pastor Kong fra Church of Siem Reap, som har ydet stor hjælp til projektet.

FRA BYGGEPLADS TIL LEGEPLADS

Første etape af byggeriet er stort set overstået, men der går stadig nogle håndværkere og ordner de sidste detaljer. På sigt skal der også bygges en fodboldbane med kunstgræs og en skolebygning på stedet.

”Det er så skønt, at det, som før var en byggeplads, nu er et sted, hvor omkring 150-200 børn hver dag kommer for at få undervisning eller lege på legepladsen,” siger Johannes Jensen.

Sammen med den lokale samarbejdspartner, Church of Siem Reap, skal centret danne ramme for blandt andet undervisning, leg for områdets børn og kirkelige aktiviteter for nogle af de 40.000 familier, som er blevet tvangsflyttet til området.

Simon og Helle Gaedt Poulsen, som blev udsendt tidligere i år, afslutter deres sprogskole til september, og planen er at de skal bidrage til stedet med forskellige former for undervisning. ■

Legeplads og multibygning bliver allerede flittigt brugt af byens børn.

Til indvielsesceremonien var der lovsang, bøn, prædiken og takketaler. Derefter blev alle budt på fællesspisning.

STØT ARBEJDET PÅ LIVING HOPE CENTER

Du kan hjælpe os med at komme endnu længere, så centeret kan blive færdigt.
Giv en god gave til projektet i dag på MobilePay 66288 mærket "livinghope" eller via dlm.dk/livinghope.

Hvornår er man for gammel til Ung Uge?

26-ÅRIGE SEBASTIAN FREDENSBORG HANSEN HAR I FLERE ÅR VÆRET MED PÅ BIBELCAMPING PÅ HADERSLEV NÆS. **HAN EFTERLYSER FLERE PÅ SIN EGEN ALDER**, SOM KAN VÆRE MED TIL AT VÆRE FORBILLEDER FOR DE HELT UNGE.

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG **FOTO** PRIVAT

”Jeg har kommet på Ung Uge på Haderslev Næs, siden jeg var 18, og været superglad for det. Men i år er første gang, jeg sad med følelsen af, at der ikke var så mange på min alder, og der godt kunne være noget tomt i mødesalen.”

Sådan siger Sebastian Fredensborg Hansen fra Skævinge, der har været med på Ung Uge i mange år. Hans hustru, Maiken, som er opvokset i Sønderjylland, har kommet på lejrstedet, siden hun var barn.

De elsker at komme på bibelcamping hver sommer, men ser en tendens til, at flere og flere, allerede fra 22-års alderen, begynder at føle sig for gamle til at være med på Ung Uge. Det resul-

<

Sebastian Fredensborg Hansen har været på Ung Uge mange gange, men oplevede for første gang i år, at han manglede de lidt ældre LMU'ere.

»

Bare det at vi er til stede på campingpladsen, kan være til glæde og velsignelse for andre.

terede denne sommer i mange tomme pladser på campingpladsen.

KOMMER TIL AT MANGLE ÅNDELIGE FORBILLEDER

”Hvad er det, man er blevet for gammel til? Er aldersspændet blevet for stort?,” spørger han og forklarer, at når de lidt ældre unge stopper med at komme på Ung Uge, kommer der til at mangle nogle af dem, der er vant til at være der og tager opgaver på sig – nogle, som de yngre deltagere kan se op til, ligesom han selv gjorde, da han begyndte at komme på Haderslev Næs.

”I min vennegruppe taler vi ofte om vigtigheden af at have åndelige forbilleder. Det kan godt være, at man som helt ung efterskoleelev ikke lige synes, det er megafedt at gå op til prædikanten efter mødet og bede om forbøn. Men hvis de har lagt mærke til mig eller en af de andre unge, der plejer at komme på Ung Uge, kan det være, de har fået tillid til at gå hen til os i en pause og stille nogle spørgsmål, der kan føre til en samtale om tro.”

VIGTIGT BARE AT VÆRE DER

Derfor opfordrer den 26-årige sjællænder andre i hans alder til at overveje at fortsætte med at komme på Ung Uge.

”Vi har allesammen en rolle at spille, og det er vigtigt at huske, at bare det at vi er til stede på campingpladsen, kan være til glæde og velsignelse for andre.”

Det er ikke et spørgsmål, om man er blevet for gammel eller ej, pointerer han.

”Du skal tage på Ung Uge, fordi du har lyst, og fordi du tænker, du kan være noget for andre. Ikke nødvendigvis tale med dem, men bare ved at være der og være med til at skabe en god stemning. Det kan betyde, at andre, som måske er med for første gang, oplever at det er vildt fedt at være med.”

TAK, AT DU STADIG VIL KOMME OG SPILLE

Sebastian har da også talt med Maiken om, hvornår det er tid til, at han skal stoppe med at spille trommer i bandet på Ung Uge, som han har gjort gennem flere år. Men han har fået flere positive kommentarer som: ”Dejligt at du stadig vil komme herned og spille.”

Maiken har også fået at vide, at det er dejligt, nogle i hendes alder kommer på Ung Uge, fortæller han.

”Så længe det sker, har man lyst til at komme. Så bliver det også en invitation til mig både personligt og åndeligt. Det er bare godt at komme afsted på bibelcamping og høre noget god forkyndelse og være med til nogle af de mange fede aktiviteter, som udvalget bag Ung Uge endnu engang har arrangeret. Det har været med til at gøre noget helt vildt godt i vores liv, og det ønsker vi også, det skal gøre for andre.” ▪

KOMMENTARER FRA FACEBBOOK:

Annika Schmidt Kronborg
Helt enig Sebastian, man kan sagtens tage på Ung Uge selvom man er over 22 og hvor får man bare meget godt med hjem, selv efter ti somre med bibelcamping 🙏
2

Martin Paulsen
Jeg husker de mange år, hvor **Niels Arne Agerbo** var med på Ung uge til stor glæde og velsignelse. Tak fordi I gad os!
7

Sara Hansen
De yngre ser op til de ældre så det skaber jo en bølge mange år frem - 🤔 at det åbenbart ikke er mening at man skal komme når man er +22... men det er jo meningen, så det er bare gode ord...😊

Lars Boje Sønderby Jensen
Jeg er meget enig. Jeg besøgte et lille fællesskab i København, som både havde personer i udskoling, gymnasiet, videregåendestudie og i arbejde. Det er et af de bedste fællesskaber efter min mening, netop fordi gruppen ikke er isoleret til én gruppe og fase i livet. Det er der et stort modningspotentiale i. Derudover er det også enormt ressourcekrævende, hvis vi skal inddele os i mange aldersgrupper.

Da Helle og Simon ville flytte det buddhistiske åndehus længere væk fra deres hjem, flækkede det pludselig midt over og gik i stykker.

FADERVOR **BRØD ÅNDERNES MAGT** I VORES HUS

MISSIONÆRFAMILIE I CAMBODJA HAR GENNEM LÆNGERE TID VÆRET PLAGET AF ONDE DRØMME. DA DE FJERNEDE ET BUDDHISTISK ÅNDEHUS FRA DERES GRUND OG BAD FOR HUSET, FORSVANDT DRØMMENE.

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG **FOTO** PRIVAT

Åndsmagter er en helt tydelig del af virkeligheden i et land som Cambodja, hvor buddhisme og forfædredyrkelse er blandet sammen. Det mærkede et af Luthersk Missions nyeste missionærpar i Cambodja her Ai foråret, hvor flere i deres familie havde usædvanligt mange onde drømme om dæmoner, der gik til angreb. Et af børnene havde også set en meget uhyggelig skikkelse en aften ude på altanen.

"Som danskere var vi lidt forsigtige med at tyde foAr meget på, hvad den slags betyder, men vi havde en klar fornemmelse af, at der foregik noget i vores hus, som ikke skulle være der," siger Helle Gaedt Poulsen, der sammen med sin mand Simon og parrets tre børn Karla, August og Villads er udsendt til byen Siem Reap, hvor de har boet siden januar i år.

De spurgte deres lokale hushjælper, om hun vidste noget om det. Khmerbefolkningen er nemlig mere vant til

<

Familien Gaedt Poulsen rejste til Cambodja i januar for at være missionærer. Selvom oplevelserne med ånderne har været ubehagelige, har de på intet tidspunkt følt sig utrygge.

åndeverdenen, da det er en del af deres kultur at ofre til ånderne for at behage dem. Derfor ser og mærker de også ofte ting, som udlændinge ikke gør, forklarer hun.

ÅNDEHUSET FLÆKKEDE MIDT OVER

Hushjælperen sagde, at hun nogle gange havde set en mørk skikkelse bag ved hende, når hun var i huset, men at hun ikke var bange, fortæller Helle Gaedt Poulsen.

Familien besluttede sig for at flytte det åndehus, der stod på grunden ved deres hus, som er en tradition i Cambodja, for, som de siger: "Det er vigtigt for os, for vi tror på Jesus og vil kun have én Herre i vores hus."

Udlejeren af det hus, de bor i, ønskede ikke, at de fjernede åndehuset helt, så de lånte en sækkevogn og ville flytte det ned bagerst på grunden, så det var så langt væk fra huset som muligt. Mens åndehuset blev flyttet væk på sækkevognen, flækkede det pludselig midt over og gik i stykker. Familien var lidt nervøse for, hvad udlejeren ville sige til det, men han tog det heldigvis meget pænt.

Efterfølgende havde familien besøg af den anden danske missionærfamilie og volontørerne i byen, som sammen gik en bønnevandring rundt i hele huset og bad fadervor og sagde trosbekendelsen for at jage de onde ånder væk.

"Siden da har vi haft ro i huset. Vi har ikke længere onde drømme, og vi har en følelse af, at det onde ikke længere bor her. Vores hushjælper har også fortalt, at hun ikke længere 'ser noget bag ved hende'," siger Helle Gaedt Poulsen.

MAGT I DE FOLDEDE HÆNDER

Det gamle åndehus er kørt væk fra grunden, men det vigtigste for familien har været at mærke den magt, som forbønnen har.

"Vi har hængt kors op i alle rum, og det har gjort, at korset som symbol har fået en meget stærkere betydning for os som familie. Vi er blevet bevidst om, hvor stærke åndsmagter, der er på spil her, og hvor vigtigt det er at have Jesus som værn, så djævelen ikke kan råde," siger de og citerer Ef. 6,16: "Overalt skal I løfte troens skjold, hvormed I kan slukke den ondes brændende pile."

Missionærfamilien understreger dog, at selvom drømmene har været ubehagelige, har de på intet tidspunkt følt sig forladt og utrygge.

"Vi har midt i alt det nye følt os omsluttet af forbøn og været fuldt ud bevidste om Guds beskyttelse af os." ■

TRO I CAMBODJA

95 af Cambodjas befolkning er buddhister. Med over 4.000 pagoder (templer) spredt ud over landet er buddhismen en synlig del af hverdagen.

I praksis bliver buddhismen blandet med dyrkelse af forfædre, hvor man har husaltre til at ofre fødevarer til forfædrene og højtider, hvor khmererne kollektivt ofrer til forfædrene i pagoderne.

TEMA:
OVERGANGE I LIVET

Ingen undgår forandring. Intet menneske slipper for at træffe valg.

Livet igennem skal vi forbi overgange, hvor vi tager hul på noget helt nyt, og hvor vi på ny må vælge livet med Gud og menigheden til.

På de næste sider kan du læse om, hvad der er på spil, når man som kristen gennemgår livets forskellige faser.

UNG OG KRISTEN **I EN NY BY**

I DISSE UGER FLYTTER TUSINDVIS AF UNGE TIL DE DANSKE STUDIEBYER. **NYE VANER SKAL ETABLERES, NÅR MAN FOR FØRSTE GANG STÅR PÅ EGNE BEN.** DET GÆLDER OGSÅ KRISTNE UNGE, HVOR ISÆR DET ÅNDELIGE FÆLLESSKAB ER PÅ SPIL.

TEKST ROLF W. JØRGENSEN **ILLUSTRATION** FREEPIK

"Helt generelt er der mange omvæltninger, nye ting og konkrete problemer for enhver, som flytter hjemmefra for at studere i en anden by. Man skal finde bolig, måske arbejde og etablere et nyt netværk. I den overgang er mange unge kristne faktisk privilegerede, fordi de ofte har givet et netværk på forhånd. Jeg husker selv, hvordan det var, da jeg flyttede til storbyen for at studere filosofi," siger Lars Boje Sønderby Jensen, som i dag er KFS-konsulent i Østdanmark og fortsætter:

"I forhold til det åndelige, skal den enkelte selv finde sig et åndeligt miljø. Når man rykker op fra nogle givne rammer i en mindre by og ind i en stor by, er man nødt til selv at sætte nogle rammer. Hvis du ikke selv gør noget, er der ingen, som holder øje med én."

Ph.D.-studerende Louise Høgild Pe-

dersen fra Dansk Bibel-Institut gør opmærksom på, at menneskets hjerne er indstillet til det, den plejer.

”Når man flytter første gang, bliver ens verden revet op med rod, og man står selv med spørgsmålet: Hvordan vil jeg indrette mit liv?”

TAG AKTIVT STILLING

Selv om det kan være hårdt og udfordrende, og man bruger meget energi på uvante beslutninger, slår Louise Høgild Pedersen alligevel til lyd for, at man bruger det som en mulighed til aktivt at tage stilling til, hvilke rammer man vil sætte for sin nye tilværelse.

”Vov gerne at tænke, at der er andet end følelserne, som skal bestemme. Man skal selv beslutte, om man vil tage i kirke, til LMU, til bibelstudie, og om man vil holde andagt. Det er et springende punkt, når man flytter, og det kan gå begge veje. Det er en mulighed for at lave gode vaner, men også et tidspunkt, hvor man kan blive udfordret i forhold til sin tro,” siger Louise Høgild Pedersen.

KFS-konsulenten bakker op: ”At starte på studie som kristen kræver, at man har forberedt sig på forhånd, for der kommer også et socialt pres på studiet. På sekulære studier bliver man ikke bekræftet i de værdier, man har med hjemmefra som kristen. Men det er sundt at træffe nogle selvstændige valg for sit liv og sin tro. Det giver et større ejerskab, når man får taget stilling til, om man vil det med troen, og det sætter nogle gode rammer for at blive fastholdt.”

VENNER ER AFGØRENDE

Når det kommer til spørgsmålet om, hvad der afgør unges valg af menighed, når de flytter til en anden by for at studere, er hverken Louise eller Lars i tvivl:

”De kommer dér, hvor deres venner kommer,” siger Lars, og Louise uddyber:

”Vi har brug for at føle os trygge i sociale sammenhænge, og det er mest enkelt, når der er nogle, man kender i forvejen. Det er meget mere afgørende, end hvilken kirkelig sammenhæng, der er tale om, for unge tænker generelt ikke meget over den teologiske profil.”

Lars supplerer: ”Unge er meget påvirket af, hvor deres venner er, og de kan godt både komme i kirke om søndagen og i en ungdomsgruppe, som hører til i en anden kirkelig sammenhæng midt i ugen. De er ikke nødvendigvis loyale i klassisk forstand og kan godt hoppe lidt rundt.”

KFS-sekretæren er personligt lidt spændt på, hvordan det kommer til at se ud om et par år: Kommer de unge til at hoppe mere rundt, eller slår de rødder og bruger den nødvendige tid på at forpligte sig?

MENIGHEDENS MULIGHEDER

Louise tror ikke, menighederne behøver tænke en masse over, hvordan de vil tiltrække unge i storbyerne.

”Brug energien på at møde dem, når de kommer, og vær et åbent, inviterende fællesskab. Det spreder sig hurtigt, hvis nogle har haft en god oplevelse i mødet med en menighed,” runder hun af. ■

Det er en mulighed for at lave gode vaner, men også et tidspunkt, hvor man kan blive udfordret i forhold til sin tro.

I 2020 søgte 78 procent af alle studerende ind på en videregående uddannelse i en af landets fire største byer.

Samme år flyttede 18.000 studerende i forbindelse med deres studiestart til enten hovedstaden eller en anden storby.

I 2023 var tallet 79 procent.

>
Rebekka og Christoffer har boet fem år i Aarhus, men valgte sidste sommer at flytte tilbage til Ølgod og den LM-menighed, de tidligere havde været en del af.

En god oplevelse at flytte tilbage til provinsen

DA REBEKKA OG CHRISTOFFER FLYTTEDE FRA AARHUS, SAGDE DE SAMTIDIG FARVEL TIL ALLE DE MULIGHEDER, STORBYEN INDEHOLDER – OGSÅ NÅR DET GÆLDER VALG AF MENIGHED. MEN **DE GLÆDER SIG OVER AT VÆRE EN DEL AF ET FÆLLESSKAB, HVOR DER ER STOR FORSKELLIGHED,** OG MAN ALLIGEVEL FÅR DET TIL AT LYKKES.

TEKST KAJA LAUTERBACH **FOTO** PRIVAT

Sidste sommer blev Rebekka Lindgreen færdiguddannet som socialpædagog fra Diakonhøjskolen i Aarhus. Den lejlighed, hun og hendes mand, Christoffer, havde boet i i fem år, var også blevet for lille, da de havde fået barn, og derfor var det tid til at starte på noget nyt.

”Alt var i spil. Jeg havde en drøm om at flytte tilbage på landet. Vi kunne også blive i Aarhus eller flyttet et sted hen, hvor der ikke var en veletableret menighed,” siger Christoffer, der er tømrer og vokset op i Ølgod.

”Vi bad rigtig meget, og så oplevede vi, at Gud lagde det til rette, så vi skulle tilbage til Ølgod. Vores lejlighed i Aarhus blev solgt, samtidig med, at der var en landejendom til salg lidt uden for Ølgod.”

VI KAN MERE SOM BØRNEFAMILIE, END VI TROEDE

Det unge par, der begge er 29 år, fortæller, at det har været en god oplevelse at flytte tilbage

”Vi var meget bevidste om inden, at vi ikke længere var de samme personer, som da vi flyttede til Aarhus fem år tidligere,” siger Christoffer.

”Og vi snakkede meget med dem i kirke og missionshus om, at vi ikke var de samme Rebekka og Christoffer længere. Derfor måtte de ikke tage det som en selvfølge, at vi bare påtog os de samme opgaver som før.”

Parret var indstillet på, at de selvfølgelig gerne stadig vil bidrage til møderne, men de skulle også finde deres plads som børnefamilie.

”Vi har lært, at vi kan mere som børnefamilie, end vi troede, og vi er meget overraskede over, at vi er så engagerede i menigheden allerede,” siger Rebekka.

Hun understreger dog, at de er så privilegerede, at Christoffers familie bor i samme by og gerne vil hjælpe til med de to børn på henholdsvis tre år og fem måneder. De har også flere vennepar, der har børn på samme alder og som kan kigge efter hinandens børn.

"Der er mange grunde til at vi er flyttet til Ølgod, og én af dem er, at bo tæt på Christoffers forældre.”

DET GØR DET TRYGT, AT DER ER BRUG FOR OS

Rebekka og Christoffer oplever en kæmpe opbakning fra LM i Ølgod.

”De ældre lytter meget til vi unges ønsker. De vil gerne høre vores meninger og giver plads til både at prøve ting af, men de er også åbne for, at vi bidrager på en anden måde, end før vi fik børn,” siger de.

”Det betyder noget for os at mærke, at der er brug for os, og det gør det trygt."

Parret fortæller, at der er mange, der er flyttet til Ølgod LM de senere år. Både nogle, der tidligere har boet i byen og er kommet i LMU, og nogle, der er flyttet dertil, fordi andre unge gør det.

”Jeg ved, at der i mange år er blevet bedt om, at unge mennesker ville flytte til byen. Det er en svær balancegang, om det kun er svar på bøn, eller det også er tilfældigheder, for der er jo også blevet bedt andre steder,” siger Christoffer.

MAN MÅ TAGE ANSVAR

Selvom Rebekka og Christoffer ikke oplever, at nogen prøver at skubbe dem tilbage i gamle kasser, er de helt klar over, at der er risici ved at flytte til et lille samfund.

”Hvis man selv eller ens børn ikke

trives, kan man ikke som i Aarhus bare vælge at komme et andet sted," siger de.

"Hvis der er noget, man ikke er enige om i et lille samfund, må man tage ansvar og gøre noget for at få det til at fungere."

På den anden side ser de det som en god opvækst, at deres børn lærer, at man ikke behøver være ens, og at man godt kan være sammen, selvom man ikke har alle interesser til fælles. ▪

Det betyder noget for os at mærke, at der er brug for os, og det gør det trygt.

Har mærket Guds omsorg i overgangen til pensionistlivet

TINNE OG KLAUS BREDTOFT TRAPPEDE LIGE SÅ LANGSOMT UD AF ARBEJDSLIVET. SET I BAKSPEJLET VAR DET GODT, DA DET **GAV DEM OVERSKUD TIL AT TAGE SIG AF HINANDEN UNDER SYGDOM.**

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG **FOTO** PRIVAT

"Det første halvandet år, efter vi blev pensionister, havde vi egentlig nok at se til," siger 72-årige Klaus Bredtoft, der bor i Rækker Mølle sammen med sin hustru Tinne. Han var vognmand og havde sin egen lastbil i 15 år, inden han for syv år siden solgte lastbilen til sin søn og forlod arbejdsmarkedet.

Kort tid efter de var gået på pension, brækkede Tinne lårbenet. To måneder senere blev Klaus opereret for brok, og i slutningen af året fik Tinne konstateret brystkræft og skulle igennem længere behandling, inden hun blev erklæret rask.

Derfor er de glade for, at overgangen fra arbejdslivet for dem skete stille og roligt og på det tidspunkt, det gjorde. Tinne havde været hjemmegående med seks børn, men arbejdede de sidste år deltid på et soldaterhjem. Og for Klaus blev der færre timer med lastbilen efterhånden som han nærmede sig pensionsalderen.

"Arbejdet fadede ligesom lidt ud. Og set i bakspejlet passede det jo egentlig meget godt. Det var Guds omsorg, at vi kunne trappe langsomt ned. Det gav os tid og overskud til at tage os lidt mere af hinanden," siger han.

TID TIL AT LANDE

"Lige da jeg var gået på pension, ville jeg ikke love mig ud til noget som helst. Jeg skulle ligesom lande på fødderne og have tid til at tage en slapper. Så jeg gik lange ture og nød det i fulde drag," fortæller Klaus, der dog har den aftale med sin søn, at han altid kan ringe, hvis han har brug for hjælp til at køre lastbilen.

"Jeg står standby for ham, hvis der er mere arbejde, end han kan klare, eller hvis han gerne vil have en fridag. Det har jeg gjort, lige siden jeg gik på pension."

Det er dog efterhånden blevet til en del frivilligt arbejde i LM. Desuden er han med til at arrangere en mini-højskole hver vinter og spiller også bas og går til kor.

Tinne er frivillig i LUMI Genbrug i Skjern. Det startede hun allerede med, inden hun gik på pension, og nu er hun der flere dage om ugen. Det nyder hun – selvom der også er meget at lave.

"Det at man er med i noget frivilligt arbejde i forvejen, tror jeg gør, at overgangen til pensionisttilværelsen ikke bliver så slem. Vi er jo også med i LM hernede i byen og i forskellige andre ting, og desuden har vi en stor dejlig have derhjemme, der skal passes, så vi keder os aldrig," siger hun.

VIGTIGT MED EN GOD BALANCE

Det kan dog være svært at finde en god balance mellem at "nyde sit otium" og påtage sig opgaver i det kristne arbejde, mener Tinne, der også gerne vil passe børnebørnene, når der er behov for det.

"Jeg tager ind i LUMI tre dage om ugen for at nå det hele, men indimellem er jeg nødt til at sige: 'Jeg vil altså også have tid og overskud til min familie'," fortæller hun, og Klaus supplerer:

"Det handler også om, hvor ansvar-

lig man føler sig, og om man føler, man kan slippe det."

De ser det begge som noget helt naturligt at yde noget – også efter man er gået på pension.

"Vi er jo vokset op med, at man ikke bare kan sætte sig hen og læse en bog klokken ti om formiddagen. Man skal lave noget meningsfyldt. Jeg er opvokset på landet og har selv haft en flok børn, jeg skulle tage mig af. Så var det først om aftenen, man slappede af og tog en bog eller samlede puslespil, eller hvad man nu lavede. Sådan var det," siger Tinne og tilføjer med et smil:

"Men jeg nyder da nu, at vi som pensionister godt kan tillade os at sove lidt længe. Det er da dejligt."

Om alt går vel, kan parret fejre guldbryllup til efteråret.

"Det er helt fantastisk. Vi er taknemmelige over, at vi har fået lov at have hinanden. Det er trods alt ingen selvfølge." ▪

^ Tinne og Klaus Bredtoft nyder tilværelsen som pensionister, men oplever, at det kan være svært at nå alt det, de gerne vil.

HENRIK BORCH JACOBSEN
LÆRER OG TIDLIGERE MISSIONÆR
HENRIKBORCH@GMAIL.COM

GUD ER HOS DIG, NÅR **LIVSFASERNE SKIFTER**

Vær modig og stærk, for du skal give dette folk det land i eje, jeg lovede deres fædre at give dem. Ja, vær modig og stærk! (Jos 1,6).

Josva var blevet leder for Israels folk og skulle nu til at erobre landet. En stor opgave, der kunne virke helt uoverskuelig.

Dengang, men også i dag, lyder de samme ord: "Jeg lader dig ikke i stikken, vær modig og stærk". Gud var på en særlig måde med Josva i den opgave, han havde fået. I dag vil Gud også være dig nær.

Når livsfaserne skifter, og når vi flytter bopæl, kan det opleves, som om livet er usikkert, og du mister grund under fødderne. Min og din erfaring af magtesløshed er virkelig. Dagligdagen og virkeligheden kan virke uoverskuelig. Vores erfaring som mennesker kan ofte modsige det, vi læser i Bibelen. Hvordan kan jeg være modig og stærk, når jeg er bange og forvirret over et skift i min livssituation?

Guds ord lader os være i vores erfaring af magtesløshed og forvirring, samtidig med at det modsiger vores erfaring. Vi er for Jesu skyld tilgivet og forløst, og dermed er vi under Guds velsignelse. Det erfarer du måske ikke i dag, men Gud siger til dig: "Vær modig og stærk".

Hold dig fra de falske guder, lød kaldet igen og igen til Israel. De overtrådte den formaning mange gange. Vi må holde os til den sande Gud og hans bud. Når vi træder ind i den kamp, går Gud med os. Han kæmper for os, bærer og opmuntrer.

Skal du på efterskole?

Det er en kæmpestor overgang i livet at gå fra at være barn til at blive voksen. Før i tiden skete det på én gang: Man blev færdig med skolen og konfirmeret som 14-årig, og så skulle man ud og arbejde!

I dag sker det over en laaaaang periode fra barn til betweenager, til teenager, til ung … og så endelig voksen.

I den lange overgang kan en efterskole være en super god mulighed. Her kan man få lidt afstand til sine forældre og blive mere selvstændig – og samtidig være i gode rammer. Og når man kommer hjem igen – og det gør de fleste jo – kan forholdet til forældrene fortsætte på en ny måde.

På en efterskole er der så mange muligheder, som man ikke får andre steder: Man har jævnaldrende omkring sig hele tiden. Der er masser af spændende linjer og valgfag. Man får særlige oplevelser. Og på en kristen efterskole lærer man mange kristne jævnaldrende og voksne at kende, og man hører en masse om troen. På flere kristne efterskoler kan man endda vælge en linje, hvor man lærer ekstra meget om kristendommen. Så det kan betyde rigtig meget for ens tro at være på efterskole.

Men selvfølgelig vil de fleste også opleve, at der er ting, der er svære ved at være på efterskole – ikke mindst i begyndelsen. Det er også helt ok. Vi udvikler os ofte gennem det, der kræver lidt ekstra af os.

Et efterskoleophold er rigtig godt for mange. Men der er også nogle, der ikke vil kunne trives med det – også selv om mange efterskoler er blevet rigtig gode til at se, hvor forskellige vi mennesker er, og til at tage hensyn til det.

Emma fortæller:

Jeg havde glædet mig til at komme på efterskole, lige siden min søster gik på efterskole, og efterskolelivet var megagodt. Jeg fandt hurtigt ind i fællesskabet og fik en virkelig god vennegruppe. Min klasse var også god, og jeg følte, at alle var lige meget værd.

Det var svært at komme hjem igen og finde ind i hverdagen og fællesskabet med mine gamle venner. Savnet af efterskolevennerne gjorde det heller ikke nemmere.

Mit råd til andre, der skal på efterskole, er: 'Vær dig selv, vær åben! Og så er det en god ide at huske elkedel og nudler, for måske er maden ikke altid lige god på den efterskole, du skal på'.

Måske vil I sammen gå på opdagelse på nogle efterskolers hjemmeside? Eller benytte jer af Efterskolernes Dag sidste søndag i september? Her kan I besøge en efterskole, I gerne vil lære mere at kende. I kan også aftale besøg og rundvisning på andre tidspunkter. LM har fire efterskoler: Løgumkloster, Sædding, Solgården og Stubbekøbing. Den sidste er for elever med særlige behov.

tro i familien

Læs siderne sammen i familien!

Mikkel fortæller:

Efterskolen var egentlig rigtig god … men den blev aldrig rigtig god for mig. Jeg havde brug for meget mere ro og alenetid, end jeg fik på skolen. Jeg var nok heller ikke helt klar til at være så meget hjemmefra.

Mine forældre forstod mig slet ikke, så det var næsten også, som om jeg mistede mit trygge hjem. Det var også svært, at det var, som om alle kristne unge bare skulle synes, at efterskole er helt fantastisk, men sådan har vi det jo ikke alle sammen.

Jonatan fortæller:

På efterskolens bibellinje fik jeg bekræftet min tro på Gud og fik blik for, hvor fantastisk og stor han rent faktisk er.

Jeg er et stort sportsmenneske, og det er nok den ting, som fyldte rigtig meget på for mig på efterskolen. Det var bare dejligt, at der var mange, der havde samme interesse som jeg. Det var også rart, at de, der ikke nødvendigvis ikke havde samme sportsinteresse, bare kunne lave det, de havde lyst til. Og vi kunne allesammen snakke og spille brætspil sammen – uanset fag, klasse og køn.

Rebekka fortæller:

For mig lå det lige til højrebenet at starte på en kristen efterskole. Begge mine forældre og mine søskende havde gået på efterskolen før mig.

Jeg gik i en folkeskole, hvor jeg var den eneste kristne i min klasse, så jeg glædede mig faktisk bare til at få nogle kristne venner. Og så glædede jeg mig også helt vildt til at komme væk hjemmefra, men det er nok meget naturligt i den alder.

Det var dejligt at være omgivet af kristne venner og kristne lærere i hverdagen. Vi snakkede ikke altid om Gud og Jesus, men det var godt at vide, at vi var fælles om troen på Gud. På den måde var der på efterskolen nogle at spejle sig i og udvikle sig i troen sammen med. Men efter to år på efterskole var jeg også klar til at komme hjem og opleve noget andet. Til sidst savnede jeg lidt den der følelse af selv at have ansvaret for min tro.

Hvis man overvejer at tage på efterskole, synes jeg helt klart, man skal springe ud i det! Det er en helt fantastisk mulighed for at få nogle skønne venner, som deler samme tro som en selv. Og det er også en fantastisk mulighed for at møde andre voksne end ens forældre, som man også kan spejle sig i. Det var fedt, at der altid var nogle voksne at snakke om troen med. Og det kan altså også noget at komme lidt væk fra mor og far!

Ukendt land er titlen på en ungdomsroman af Inge Bøgel Lassen. Hovedpersonen er Pernille, og det meste af romanen handler om hendes efterskoleår – både på efterskolen og hjemme. Vi kommer rundt om rigtig meget af det, som teenagere møder og spekulerer over.

TI GODE RÅD TIL NYE EFTERSKOLEFORÆLDRE

Efterskoleforeningen har samlet ti gode råd til forældre til efterskoleelever. Se dem her:

VENEZUELAS KIRKER RISIKERER FORFØLGELSE

DET NYLIGT AFHOLDTE PRÆSIDENTVALG I VENEZUELA KAN FÅ KONSEKVENSER FOR DE KRISTNE, SOM I FORVEJEN ER PRESSET AF DET GENERELLE KAOS, DER HAR HERSKET LÆNGE I DET SYDAMERIKANSKE LAND.

TEKST ROLF W. JØRGENSEN **FOTO** VOZ DE AMÉRICA

Den 31. juli gik venezuelanerne til stemmeurnerne for at vælge præsident. Allerede om aftenen hævdede den kommunistiske Nicolas Maduro, der har siddet på posten siden 2014, at han havde vundet med godt 51% af stemmerne, mens oppositionskandidaten, Edmundo González, måtte se sig slået med kun 42% af stemmerne.

Straks derefter gik store menneskemængder på gaderne for at protestere mod valgresultatet, som de og adskillige udenlandske kilder anser for at være svindel. Adskillige har mistet livet, og over 2.000 er blevet arresteret af de Maduro-venlige myndigheder. Den nyligt genvalgte præsident har ifølge Reuters udtalt, at "denne gang er der ingen tilgivelse", og lovet maksimale straffe.

Mange gik på gaden for at demonstrere efter valget i Venezuela.

BLIVER DER FORFØLGELSE?

Landets katolske biskopper har været blandt dem, som offentligt har opmuntret til en detaljeret offentliggørelse af valgresultaterne, og nogle har ifølge det katolske newssite The Pillar direkte kaldt valgresultatet for svindel. Det har fået nogle til at spekulere i, om regeringens forhold til kirken kan ændre sig til en egentlig forfølgelse. Kirken har nemlig også – sammen med mange internationale organisationer – beskyldt regeringen for, hvad der kaldes "uregelmæssige valgforhold". Blandt andet har kun 70.000 af de 8 millioner venezuelanere, der er flygtet til andre lande, fået lov til at deltage i valget.

Maduro har tidligere lagt pres på kirken og blandet sig i udnævnelser af biskopper, men hidtil undgået direkte konfrontationer, idet kirken generelt anses som en legitim og stabiliserende faktor af landets befolkning, som siden årtusindskiftet har været plaget af ekstrem inflation, kriminalitet, mangel på jobs, medicin og rettigheder.

MIGRANTKRISEN PRESSER KIRKERNE

Landets kirker lider under migrantkrisen, som i runde tal betyder, at 20% af landets befolkning er flygtet til især de omkringliggende lande. Flere præster har ifølge Christianity Today oplevet, at hele deres menighed er forsvundet over grænsen, og man indstiller sig generelt på, at endnu flere vil flygte efter valget.

Kristne organisationer både i og udenfor det plagede land hjælper immigranterne med at opbygge en ny tilværelse uden for Venezuela. ■

De fleste kristne i Rwanda er katolikker. Her er det den katolske kirke i byen Rwamagana.

Myndigheder i Rwanda lukker 4.000 kirker

BEGRUNDELSEN FOR LUKNINGERNE ER, AT KIRKERNE EFTER FEM ÅRS VARSEL **ENDNU IKKE LEVER OP TIL SUNDHEDS- OG SIKKERHEDSKRAV**.

TEKST ROLF W. JØRGENSEN **FOTO** MUGISHA DON DE DIEU

Da Rwanda vedtog en ny lov tilbage i 2018, blev omkring 700 primært pentekostale kirker og en enkelt moske lukket, fordi de ikke levede op til kravene, som blandt andet går ud på, at alle prædikanter skal have en teologisk uddannelse, før de åbner en kirke. Nogle af dem er siden genåbnet efter at der er rettet op på forholdene.

I løbet af juli måned har Rwanda Governance Board valgt at gå hårdt til værks og lukket næsten 4.000 andre kirker og nogle moskeer i samarbejde med lokale myndigheder.

ALT FOR MANGE KIRKER

Ifølge BBC siger landets minister for lokale myndigheder, Jean Claude Musabyimana, at "det ikke bliver gjort for at forhindre folk i at bede, men for at sikre ro og sikkerhed for kirkegængerne".

Landets præsident, Paul Kagame, som netop har vundet en fjerde periode som præsident med 99 % af stemmerne, har tidligere udtalt, at landet ikke har brug for så mange steder til gudsdyrkelse, og at et stort antal kirker kun hører til i lande med udviklede økonomier, som har midler til at vedligeholde bygningerne.

En del af de netop lukkede menigheder holdt gudstjenester i telte, og ud af de i alt 4.223 lukkede steder, holdt de 427 til i huler ifølge et lokalt nyhedsmedie.

Hovedparten af Rwandas befolkning på knap 14 millioner er kristne – katolikker udgør cirka 40 %. Pinsekirken, som er vokset markant på det afrikanske kontinent de senere år, er den næststørste kirkeretning med cirka 20 %. Muslimer udgør kun omkring 5 %.

FOTO: CHRISTIAN CONCERN

KRISTEN LÆRER **TABER SAG**

Den britiske lærer, Joshua Sutcliffe, har netop tabt den sag, som han anlagde, fordi han var blevet frataget sin autorisation til at være lærer sidste år i maj. Begrundelsen var, at han nægtede at tiltale elever med en anden kønsbetegnelse end deres biologiske køn.

Dommeren lagde i sin afgørelse vægt på, at en lærer er professionelt forpligtet til at "respektere og fejre elevernes personlige selvbestemmelse".

Statens advokat siger endvidere, at Joshua Sutcliffe "ikke har formået at skelne mellem sin rolle som lærer og sine aktiviteter som prædikant".

Det er den evangelikale kristne gruppe, Christian Concern, der har ført sagen for læreren. Direktøren derfra siger, at "lærergerningen ikke er et trygt farvand at navigere rundt i for kristne lærere".

>
Det er særligt i spørgsmålet om abort, at mange – overvejende hvide – kristne peger på Donald Trump som deres foretrukne præsidentkandidat.

RELIGION OG POLITIK **BLANDES I VALGKAMP**

HVIDE EVANGELIKALE AMERIKANERE FORETRÆKKER DONALD TRUMP SOM USA'S KOMMENDE PRÆSIDENT. LANDETS SORTE KRISTNE SÆTTER DERES HÅB TIL HANS MODKANDIDAT, VICEPRÆSIDENT KAMALA HARRIS.

TEKST ROLF W. JØRGENSEN **FOTO** PEXELS

Det amerikanske præsidentvalg til november har allerede fyldt ganske meget i danske medier. Kampen om den magtfulde post står mellem Trump som hvid, gammel, konservativ mand og Harris som farvet, midaldrende, liberal kvinde – bare for at nævne nogle af de modsætninger, som fremhæves mellem kandidaterne. Det politiske islæt begrænser til sig til konservativ versus liberal, men som de fleste ved, er der mange andre parametre i spil i en valgkamp.

I mange danskeres øjne fremtræder Trump som en noget uberegnelig type, hvis underholdningsværdi synes større end hans politiske tæft, og hans måde at kommunikere og omgås sandheden på, virker i bedste fald upassende for en politiker. Harris' kommunikationsform og adfærd virker efter alt at dømme mere almindelig på danskere.

I USA er der yderligere et element, som sjældent fylder i hverken skandinavisk eller europæisk politik: Religion. Det er især på republikansk side, at kristendom bliver knyttet sammen med politik.

HVIDE REPUBLIKANERE OG SORTE DEMOKRATER

Ifølge Pew Research Center stemmer langt hovedparten af registrerede, hvide vælgere hellere på Trump, og mere end halvdelen af hvide kristne mener, at Trump var en "fantastisk" eller "god" præsident – ligesom de ikke mener, han brød loven i forsøget på at omgøre resultatet af 2020-valget, som han tabte til demokratiske Joe Biden.

Det står i stærk kontrast til flertallet af registrerede vælgere, som er sorte protestanter eller a-religiøse. De mener, Trump var en "forfærdelig" præsident, og at han brød loven oven på 2020-valget.

ABORT, RELIGION ELLER POLITIK?

Oven i det hele er der spørgsmålet om kandidaternes forhold til abort. Trump og de hvide kristne står i den politiske

modstandslejr. Konservative højesteretsdommere, som blev udpeget af Trump, mens han var præsident, har gennemført begrænsninger, som har gjort det muligt for landets delstater at ulovliggøre provokeret abort. I modsætning hertil har Harris tilsyneladende gjort fri abort til en af sine mærkesager i valgkampen.

Det får imidlertid ikke sorte troende, som overvejende stemmer demokratisk, til at vende sig imod Harris. Sorte præster fra hele USA fortæller ifølge Christianity Today om en ny entusiasme blandt deres kirkegængere, efter Harris har meldt sig som præsidentkandidat.

”Grunden til denne respons fra de sorte trosfællesskaber er, at hun hører til og er en af os,” udtaler Matthew Watley, der er præst i Maryland. Selv mere konservative, sorte præster har tilkendegivet, at de vil stemme på Harris til november, på trods af at de ikke er enige med Harris om alle ting – herunder navnlig abort-spørgsmålet. Det antyder, at de ikke blander religion og politik i lige så høj grad som hvide kristne i USA. ■

NY MISSIONSPLAKAT OG BEDELISTE

Med dette nummer af Tro & Mission følger årets nye missionsplakat for 2024-25.

I år er missionsplakaten en smule anderledes, da årets volontører nu også er at finde på plakaten. Inddragelsen af volontørerne betyder, at missionsplakaten nu følger skoleåret – og ikke kalenderåret.

Brug også den nye bedeliste og husk LM’s vidt forgrende arbejde i forbøn.

GENERALSEKRETÆR PÅ ORLOV

Søren Skovgaard Sørensen holder studieorlov fra august til og med november. Han vil blandt andet følge et Luther-kursus på DBI og skal også deltage i den store Lausanne 4 verdenskonference i Seoul sidst i september.

I Sørens orlovsperiode vil Birger Reuss Schmidt være fungerende generalsekretær.

LISE BERGGREN SMIDT
FAMILIEKONSULENT
LBS@DLM.DK

KRISTIAN ANDERSEN
FAMILIEKONSULENT
KA@DLM.DK

SAMMENLIGNINGENS **FORBANDELSE**

Når man er på bibelcamping eller kommer i kirken og bibelkredsen, kommer man som familie ofte meget tæt på de andre familiers liv og gøren.

Mange bliver ramt af følelsen af, at man sammenligner sit eget familieliv og ægteskab med de andres. Måske har du på bibelcamping oplevet, at det ser meget mere hyggeligt ud ovre i de andres fortelt. Eller at den mad, de står og laver i campingkøkkenet, ser meget lækrere ud end jeres. Det kan også være, du tænker, at deres børn skændes meget mindre end jeres, og de andre kommer ikke til at snerre eller råbe ad deres børn, når der opstår uoverensstemmelser. Sammenligningerne kan være mange, og de kan være giftige, hvis de betyder, at du tænker dårligt om jeres liv og skammer dig over dig selv og din familie.

Ingen familier eller ægteskaber er perfekte. Vi er alle brudte, og selvom nogle familier på ydersiden ser "rigtige" og "flotte" ud, gemmer alle – også alle familieliv – på synd. Noget er bare mere synligt end andet.

SE PÅ, HVAD DER GØR DIG GLAD VED JERES FAMILIE

Når vi sammenligner os med andre, kan vi komme til at tænke meget negativt om os selv. Men Gud har skabt os til at være forskellige med forskellige personligheder og forskellige måder at gøre ting på. Måske har jeres familie mere temperament end dem, I er i bibelkreds med. Eller I er måske mindre udadvendte end dem, I ligger ved siden af i campingvognen på bibelcamping. Måske har I brug for at rode mere end de andre, eller I har brug for mere struktur for ikke at blive stressede. Uanset hvordan I har det bedst, er det jeres vej i livet, og den er under Guds nåde.

Hvis dette her fylder meget hos dig, kan du eventuelt lave en liste over alle de ting, som du godt kan lide ved jeres egen familie og ægteskab. Hvad er særligt jer, og hvad gør dig glad, når du tænker på jer som ægtefæller og som familie? Se det gode hos jer selv i stedet for at sammenligne jer med andre.

Der vil altid være nogen, der kan gøre det lidt bedre eller lidt dårligere end jer. Græsset vil ofte se grønnere ud på den anden side af hegnet, men hvis du vander græsset hos dig selv ved at se på det positive i jeres liv, vil dit eget græs grønnes.

EGIL SJAASTAD:
FRI OG FORANKRET
LOGOSMEDIA 2024
320 SIDER – 279,95 KRONER

"Erfaren mand er god at gæste!" Hvis ikke man kender betydningen af dette ordsprog, kan man læse Egil Sjaastads seneste bog. Så erfarer man betydningen af det. Hermed er bogen varmt anbefalet!

Den tidligere rektor for Fjellhaug Skoler i Oslo har ofte undervist i og skrevet om sjælesorg, ligesom han har mange års erfaring fra praktisk sjælesorg. Det mærker man. Samtidig er han dybt forankret i luthersk teologi. Han kombinerer disse to kvaliteter ved at lægge Martin Luthers katekismer til grund for sjælesorgen.

Katekismus er de ti bud, trosbekendelsen og fadervor med korte forklaringer til hvert led. Desuden forklarer katekismen dåb, nadver og skriftemål. Det gør katekismen velegnet som grundlag for samtaler med mennesker, der har ondt i livet og i troen.

Forfatter øser af mange års erfaring med sjælesorg

TIDLIGERE FJELHAUG-REKTOR VISER MED SIN BOG, HVORDAN MARTIN LUTHERS KATEKISMUS ER VELEGNET TIL SAMTALER MED MENNESKER, DER HAR ONDT I LIVET OG TROEN, MENER ANMELDER.

ANMELDELSE PETER OLSEN

Med afsæt i de ti bud og trosbekendelsen fører Sjaastad os ind i det, som han kalder Guds "skabernåde": Gud vil det legemlige liv i denne verden. Familieliv og arbejdsliv, fritid og venskaber vækker Guds glæde og velsignelse. Med afsæt i trosbekendelsen, fadervor og sakramenterne fører Sjaastad os ind i det, som han kalder Guds "frelsesnåde": Selvom vi er faldet i synd, og vi derfor taler og handler ondt mod Gud og mod hinanden, kommer Gud os alligevel i møde med sit kald, med sin tilgivelse og med løftet om "evig salighed hos sig i den nye, fuldkomne verden" (s.100).

En sjælesørger må kende både "skabernåden" og "frelsesnåden" og må kunne føre andre ind i denne skelnen. Så bliver de frie og forankrede, som bogens titel siger.

RØD OG HVID SKAM

En anden vigtig skelnen er mellem hvid og rød skam. Når vi bliver afslørede i at have gjort eller sagt noget forkert, kan det ske, at vi rødmer. Vi føler skyld. Men vi kan også blive blege i ansigtet, hvis "vi skammer os over den, vi er ... fordi vi ikke er gode nok" (s.96). Hér har vi måske ikke gjort noget konkret, der giver os skyld. Vi føler simpelthen, at vi er forkerte. Det er den hvide skam. Også hér må en sjælesørger kunne skelne for at række "skabernåden" og "frelsesnåden" til den enkelte.

I mødet med mennesker bliver vi "Guds maske". Vi bliver den skikkelse, hvori Gud møder andre mennesker. Sjaastad nævner, at han har dette udtryk fra Tor Johan Grevbo. Det skulle nok tilføjes, at Grevbo har udtrykket fra Martin Luther (se for eksempel *Den store Galaterbrevskommentar* bd.1, s.142).

BOGEN ER UJÆVN

Trods min anbefaling må jeg putte et par fluer i suppen: Bogen er ujævn. Den veksler mellem at være en fagbog for sjælesørgere med fremmedord og præcise henvisninger i fodnoter og at være en opbyggelsesbog med små anekdoter og citater uden henvisninger.

I øvrigt kunne LogosMedia let have forbedret litteraturlisten. En stribe bøger anføres på norsk, selvom de også foreligger på dansk: for eksempel *Luthers lille Katekismus*, Augustins *Bekendelser*, Bo Giertz' *Stengrunden*, Rosenius' *Vejledning til fred* og Sjaastads *Når troen prøves*. ■

PETER OLSEN
BIBELUNDERVISER
PO@DLM.DK

En sjælesørger må kende både "skabernåden" og "frelsesnåden" og må kunne føre andre ind i denne skelnen.

Tidligere LM-missionær har omskrevet Bibelens salmer til sange

"TRANGEN TIL AT SÆTTE SALMERNES BOG PÅ SANGBARE VERS HAR FULGT MIG I 32 ÅR," FORTÆLLER JOHANNES JENSEN, DER FIK IDEEN, MENS HAN VAR I SURINAM.

TEKST ROLF W. JØRGENSEN **FOTO** ARKIV, PEXELS

Det begyndte midt i 1980'erne, hvor Johannes Jensen faldt over en gendigtning af Salme 104 i Brødremenighedens løsensbog, mens han var missionær i det sydamerikanske land Surinam. Gendigtningen hørte til det såkaldte Geneva-psalter, som bruges i mange kirker verden over.

"Det gav mig lyst til at forsøge mig på dansk, og trangen til at sætte Salmernes Bog på sangbare vers har siden fulgt mig gennem 32 år," fortæller Johannes Jensen.

Arbejdet har resulteret i et dansk website, med gendigtninger af alle de bibelske salmer og tilhørende melodier: www.davidssalmer.dk

"Davidssalmer er en betegnelse, som bruges uanset, om David har skrevet dem eller ej. Det er kendt over hele verden," oplyser Johannes Jensen og uddyber:

"I den hollandske salmebog, som bruges af både reformerte og lutherske kirker, er de første 150 salmer Davidssalmer. Derefter kommer andre salmer og hymner. I de strenge reformerte kirker i Holland synger man udelukkende Davidssalmer under højmessen, mens mindre strenge kirker også synger andre salmer."

GENDIGTNING – ET HÅNDVÆRK

Johannes Jensens gendigtninger tog sin begyndelse og sit udgangspunkt i bibeloversættelser på syv sprog.

"I begyndelsen var det utrolig svært, men efterhånden fik jeg indarbejdet en god arbejdsmetode. Jo færre bibeloversættelser jeg bruger, desto sværere er det. Min metode går ud på at finde og læse forskellige oversættelser, indtil teksten på dansk falder i hak med rytme og melodi. Jeg har altid arbejdet med mange bibeltekster, og jo flere oversættelser jeg er gået ud fra, desto nemmere har det været."

"Det er kommet på grund af alt det, jeg har læst – ikke på grund af, at jeg er

^ Johannes Jensen var missionær for LM i Surinam i årene 1979-1989, først ved børnehjemmet i Alkmaar og senere som forkynder i Paramaribo.

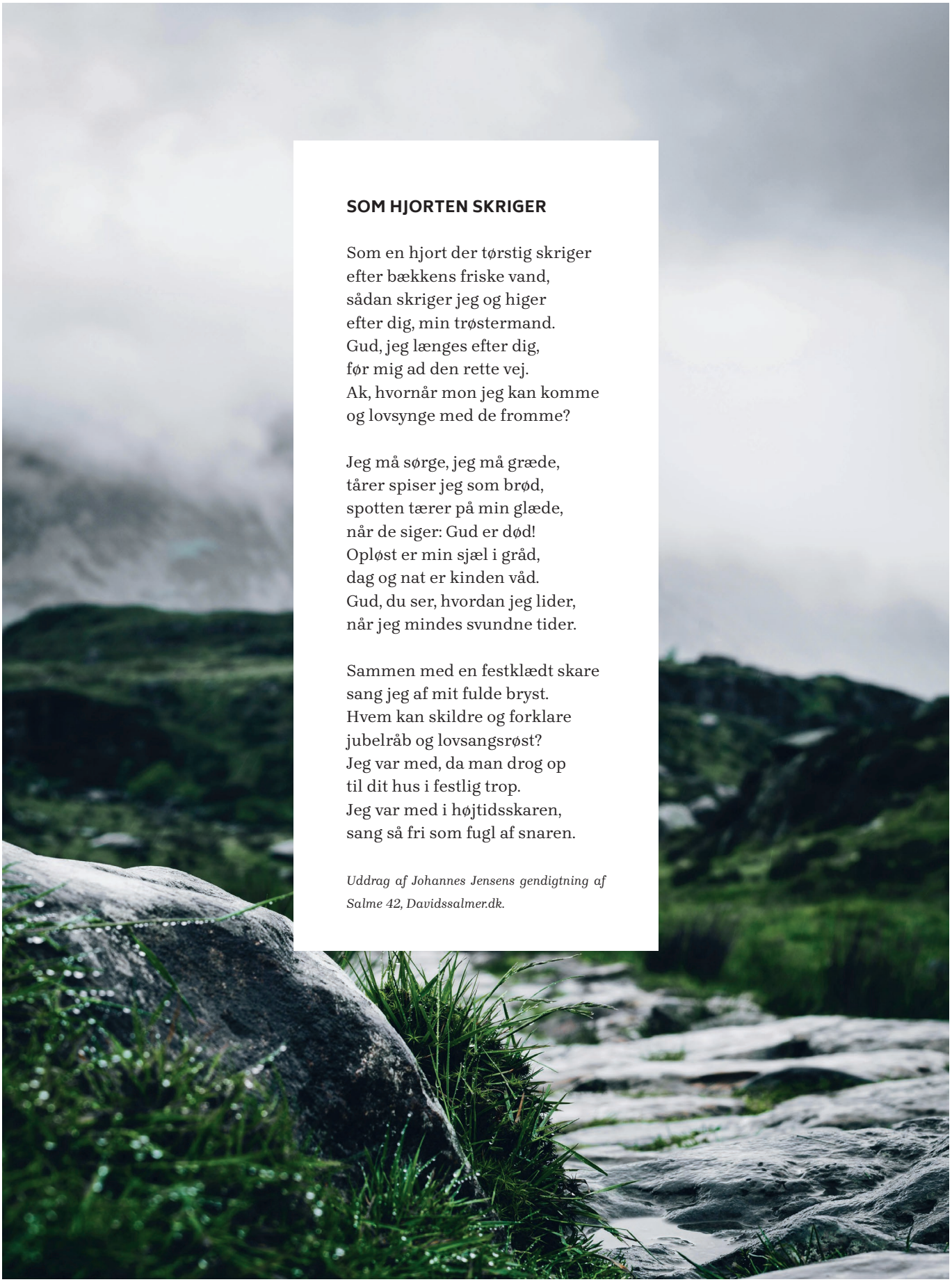

SOM HJORTEN SKRIGER

Som en hjort der tørstig skriger
efter bækkens friske vand,
sådan skriger jeg og higer
efter dig, min trøstermand.
Gud, jeg længes efter dig,
før mig ad den rette vej.
Ak, hvornår mon jeg kan komme
og lovsynge med de fromme?

Jeg må sørge, jeg må græde,
tårer spiser jeg som brød,
spotten tærer på min glæde,
når de siger: Gud er død!
Opløst er min sjæl i gråd,
dag og nat er kinden våd.
Gud, du ser, hvordan jeg lider,
når jeg mindes svundne tider.

Sammen med en festklædt skare
sang jeg af mit fulde bryst.
Hvem kan skildre og forklare
jubelråb og lovsangsrøst?
Jeg var med, da man drog op
til dit hus i festlig trop.
Jeg var med i højtidsskaren,
sang så fri som fugl af snaren.

Uddrag af Johannes Jensens gendigtning af Salme 42, Davidssalmer.dk.

Det er et håndværk, jeg har trænet mig op til, og det blev nemmere og nemmere, jo længere jeg kom.

en digter. Det er et håndværk, jeg har trænet mig op til, og det blev nemmere og nemmere, jo længere jeg kom," forklarer den tidligere missionær, som også har været præst i Holland i fire år blandt hindustanske og javanesiske indvandrere. Javaneserne har for øvrigt deres egen salmebog med Davidssalmer på javanesisk.

Johannes Jensen fortæller også, at Salme 37 var den sværeste at gendigte, mens Salme 119 var den letteste.

De originale tekster er i begge salmer alfabetiske, så hvert vers starter med et nyt bogstav i alfabetet. I Salme 119 er alle 22 hebraiske bogstaver blevet til 22 selvstændige salmer.

TIL BRUG – TIL HJERTET

77-årige Johannes Jensen har brugt salmerne som andagt i 52 år. Derfor har arbejdet med at gendigte de bibelske salmer, så de kan synges på dansk, heller ikke været en byrde på noget tidspunkt.

"Det har været en god rejse, og når der er melodi til, er det meget nemmere at huske indholdet. Det er det samme som i Bibelen, selvom der måske er brugt nogle andre vendinger eller ord."

Selv anbefaler Johannes Jensen, at man i gennemsnit læser syv vers fra Salmernes Bog om dagen og synger de tilsvarende vers i den gendigtede form. På den måde kommer man igennem alle salmer på et års tid. Desuden kan man bruge andagten fra hjemmesiden, hvor det daglige læsestykke er angivet.

Andagterne er bygget op på samme måde som Brødremenighedens løsensbog, men udelukkende med udgangspunkt i Salmernes Bog. ■

500 ÅR GAMMEL SANGTRADITION

Davidssalmer.dk er en dansk udgave af en bibel-salme-tradition, som går tilbage til midten af 1500-tallet.

Den franske reformator, Jean Calvin satte sig i spidsen for at få gendigtet de bibelske salmer til liturgisk brug i gudstjenesten, mens han i en periode boede i den schweiziske by, Geneve. Deraf navnet Geneva-psalteret. I løbet af knap 25 år blev alle salmerne gendigtet på versefødder, ligesom der blev skrevet 124 melodier.

Geneva-psalteret er udgivet på 22 sprog og bruges i både protestantiske og lutherske menigheder.

Jubilæums-reception

Den 1. august havde daglig leder Ole Sørensen 25-års jubilæum som ansat i Norea Medie Mission.

I den anledning indbyder bestyrelsen til reception på Porsevej 6 i Haderslev fredag den 30. august kl. 10-12.

Alle er velkomne.

VIL DU ARBEJDE MED **BIBELUNDERVISNING, EVANGELISATION** ELLER **SUNDHED** I TANZANIA?

LM søger missionærer til Mara Stift i det nordlige Tanzania. Arbejdsopgaverne kan for eksempel være

- undervisning på Kiabakari Bibelskole
- sundhedsarbejde på Bunda Hospital
- rådgivning og konsulentopgaver

Ansøgningsfrist: snarest muligt.
Du kan læse mere på dlm.dk/job/missionaer.
Kontakt gerne missionskonsulent Ole Malmgaard på om@dlm.dk / 40 80 38 23.

Luthersk Mission

Bogholder

– til arbejdsgiverforening i vækst

Vi kan tilbyde:

- gode arbejdsforhold og et godt samarbejdsklima i en værdibåret organisation
- et uformelt, humoristisk arbejdsmiljø præget af et positivt kristent livs- og menneskesyn
- et meningsfyldt arbejde, hvor du kan gøre en forskel for vores medlemmer

Opgaver:

Dine opgaver kommer til at bestå i daglig bogføring, betaling af kreditorer, momsafstemning, udarbejdelse af budgetter og årsregnskaber samt lønadministration.

Du bliver ansat i KAH, der er en hovedorganisation for Arbejdsgiverforeningen KA og KA Pleje. Se mere på ka.dk og kapleje.dk.

Læs mere om stillingen, ansøgningsfrist mm på **ka.dk/ledigestillinger**

KA HOVEDORGANISATION
- PLADS TIL SELVSTÆNDIGE TANKER

HOVEDORG.

Alsvej 7, DK-8940 Randers SV
Tlf.: 82 132 132 · **www.ka.dk**

COMPOUNDERS

MW Compounders er en dansk børsnoteret investeringsforening.
Foreningen har investeret i 20-30 globale compounder-aktier.

Læs mere på vores hjemmeside: mwcompounders.dk

Kontaktpersoner:

Johannes Møller: 61 31 64 85 Dan Wejse: 26 83 37 44

NU er det tid for ønsker om møderækker, lejre og bibelweekender i efteråret 2025 ved landsforkyndere

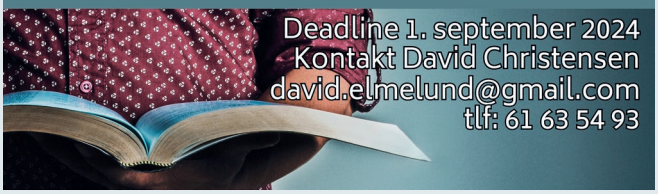

Deadline 1. september 2024
Kontakt David Christensen
david.elmelund@gmail.com
tlf: 61 63 54 93

PERU: NYBRUDSARBEJDE OG MENIGHEDSUDVIKLING

Vær med til at opbygge den lutherske kirke i Peru og støt den i at nå længere ud med evangeliet.
Dine arbejdsopgaver vil blive tilpasset dine kompetencer og kan fx være undervisning og rådgivning af præster, forkyndelse og planlægning af kirkens aktiviteter.

Ansøgningsfrist: snarest muligt.
Læs stillingsbeskrivelsen på dlm.dk/job/missionaer.

Kontakt gerne missionskonsulent Rebekka Zoll Landkildehus på 30 27 51 36 / internationalejobs@dlm.dk.

Luthersk Mission

TRO & MISSION
Udgives af Luthersk Mission,
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
dlm@dlm.dk / 48 20 76 60
www.dlm.dk

TRYK
Jørn Thomsen Elbo
Oplag 2.700
ISSN 2446-4147
ISSN 1601-975X (Tro & Mission online)

ANSV. REDAKTØR
Morten Holgård Tychsen
mht@dlm.dk / 28 95 65 03

REDAKTION
Kaja Lauterbach, journalist/red.sekr.
Karin Borup Ravnborg, journalist
Rolf W. Jørgensen, journalist
Amalie Puggaard Poulsen, grafiker

Ideer og artikelforslag modtages gerne på tm@dlm.dk / 48 20 76 80.
Magasinets indhold er ikke nødvendigvis udtryk for LM's ledelses holdninger.
Bibelcitater er fra den autoriserede oversættelse, © Det Danske Bibelselskab 1992.

ABONNEMENT
Danmark: 450 kr. pr. år.
Unge under 30 år: 225 kr. pr. år.
Udlandet (herunder Færøerne og Grønland): 550 kr. pr. år.
Netabonnement: 225 kr. pr. år (unge under 30 år: 125 kr. pr. år)
Alle beløb + 40 kr. i gebyr, hvis man ikke er tilmeldt betalingsservice.
Abonnementet løber, til det bliver opsagt.
Ved adresseændring bedes oplyst både gammel og ny adresse.

ANNONCER
Annoncer til næste nummer skal være redaktionen i hænde senest tirsdag den 27. august 2024.
Se priser og betingelser på troogmission.dk.

NÆSTE NUMMER
Tro & Mission nr. 11/2024 udkommer 6. september.

KODE TIL TRO & MISSION ONLINE
3. kvartal 2024: Tro&M2024-3
2. kvartal 2024: Tro&M2024-2

STØT LM
Gaver til missionsarbejdet sendes til konto 2230 - 0726496390 eller via MobilePay 66288.
Se også dlm.dk/stoet.

FILIP PILGAARD HOLM
FORKYNDER I HVIDOVRE FRIMENIGHED
FPH@DLM.DK

SPÆNDENDE AT SKULLE **UNDERVISE KONFIRMANDER** FOR FØRSTE GANG

Hvad laver du lige for tiden?
Lige nu bruger jeg en god del tid på at undersøge og forberede forskellige ting til min og min kones nye status som forældre til september. Derudover nyder jeg også en lang god ferie inden overgangen fra bachelorstuderende på DBI til kandidatstuderende på Københavns Universitet.

Hvad er dine planer for den kommende tid?
Jeg skal prøve kræfter med konfirmationsundervisning i løbet af det næste skoleår, hvilket bliver spændende og udfordrende. Ellers er der ikke mange planer i skuffen, da en lille pige vil bryde ind i vores liv og nok sætte dagsordenen for os.

Er der noget, som har glædet dig særligt på det seneste?
Det er en stor glæde at stå med en bachelor nu og se tilbage på fire gode år på DBI. I min bacheloropgave dykkede jeg ned i Prædikerens Bog, hvilket var enormt spændende.

Er der et forbøns- eller takkeemne, du gerne vil dele?
Vi er bare meget taknemmelige hjemme hos os for, at alt indtil videre tyder på, at vores kommende pige er sund og rask.

Hvad laver du i fritiden?
I fritiden kan jeg godt lide at holde min krop i gang ved at løbe og dyrke floorball. Jeg læser også nogle bøger, selvom jeg nok ikke lige så naturligt som andre teologer tænker på at samle en bog op, men derimod skal have en smule tilløb til det.

Ellers sætter jeg også stor pris på at bruge tid med min kone og dyrke andre relationer.

Er der et bibelvers, du er særligt glad for?
Salme 139,23-24, hvilket vi også har fået skrevet i vores vielsesringe: "Ransag mig, Gud, og kend mit hjerte, prøv mig, og kend mine tanker, se efter, om jeg følger afgudsvej! Led mig ad evigheds vej!"

Jeg har brugt det specielt meget i bøn, så jeg kan gå ud i livet med en tillid og et ønske om, at Gud må vise mig, hvis jeg er på vej væk.

TRO & MISSION
INDUSTRIVÆNGET 40
3400 HILLERØD

FOTO: ISTOCKPHOTO

TEMA: **OVERGANGE I LIVET**

Livets forskellige faser byder på forskellige udfordringer og muligheder.

Vi må være åbne over for Guds ledelse, når vi flytter hjemmefra, får børn eller forlader arbejdsmarkedet, og uanset hvad må den personlige tid med Gud og samværet med kristne brødre og søstre prioriteres.

Men Gud står fast, når tiderne skifter. Vi kan altid stole på Guds omsorg, og at han vil holde fast i os, når alt omkring os forandres eller skiftes ud med noget helt nyt. Selvom det kan være udfordrende at tage springet ud i det ukendte, kan vi vide, at Gud altid er nær ved os.

»
Når man flytter første gang, bliver ens verden revet op med rod, og man står selv med spørgsmålet: Hvordan vil jeg indrette mit liv?

LOUISE HØGILD PEDERSEN, SIDE 25